

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата економічних наук, доцента

Дехтяр Надії Анатоліївни

на дисертаційну роботу **Корнійчука Романа Олеговича**

на тему: «Забезпечення розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі»,

виконану для здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 24 Сфера обслуговування

за спеціальністю 242 Туризм

Актуальність теми дисертаційної роботи

У сучасних умовах цифровізація стала одним із визначальних чинників трансформації туристичної галузі, оскільки впливає не лише на способи просування та реалізації туристичного продукту, а й на моделі взаємодії між суб'єктами ринку, управління туристичними DESTINACIAMI, формування споживчого досвіду, використання даних і забезпечення конкурентоспроможності туристичних підприємств. Розвиток цифрових платформ, соціальних мереж, Big Data, штучного інтелекту, VR/AR-рішень, чат-ботів, рекомендаційних систем і відкритих туристичних даних формує нову логіку функціонування туристичного ринку.

Для України проблематика розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі має особливе значення. Повномасштабна війна, безпекові обмеження, зміна туристичних потоків, скорочення міжнародної мобільності, трансформація попиту та посилення ролі внутрішнього туризму зумовлюють необхідність пошуку нових інструментів підтримки, адаптації й відновлення галузі. За таких умов цифрові технології виступають не лише засобом технічної модернізації, а й інструментом підвищення стійкості туристичної екосистеми, розширення каналів комунікації, персоналізації туристичних послуг, аналітичного супроводу управлінських рішень і підтримки взаємодії між державою, бізнесом, DESTINACIAMI та споживачами.

Актуальність теми дисертаційного дослідження Корнійчука Р. О.

посилюється тим, що цифрова трансформація туристичної галузі не може бути зведена до окремого використання сайтів, соціальних мереж або платформ бронювання. У роботі обґрунтовано, що цифрова трансформація є системною зміною архітектури туристичної екосистеми, яка охоплює створення туристичного продукту, механізми взаємодії зі споживачем, координацію суб'єктів ринку, управління дестинаціями, використання даних і формування конкурентних переваг.

З огляду на зазначене, тема дисертаційної роботи «Забезпечення розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі» є актуальною, своєчасною та відповідає сучасним потребам розвитку туристичної галузі України в умовах глобалізації, цифрової трансформації та воєнних викликів.

Зв'язок теми дисертаційної роботи з науковими планами, програмами, фундаментальними та прикладними дослідженнями

Дисертаційне дослідження виконувалося відповідно до плану науково-дослідних робіт Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, зокрема за темами: «Аналіз взаємозв'язку цифрового та людського потенціалу у сфері туризму» № 0123U103639, у межах якої обґрунтовано підходи до оцінювання потенціалу використання цифрових послуг туристичними підприємствами та визначено взаємозв'язок між рівнем цифрового розвитку і людським потенціалом у сфері туризму; «Стратегування мережі цифрових туристичних послуг за участю індивідуальних суб'єктів туристичного ринку в умовах глобальних зрушень» № РК 0124U003887, у межах якої досліджено виклики конкурентоспроможності суб'єктів туристичного ринку в умовах цифровізації послуг.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їхня достовірність

Під час ознайомлення з дисертаційною роботою Корнійчука Р. О. встановлено, що сформульовані у ній наукові положення, висновки та

рекомендації мають належний рівень обґрунтованості й достовірності. Логіка дослідження є послідовною та передбачає перехід від теоретичного аналізу цифровізації туристичної галузі до оцінювання її потенціалу в Україні та формування стратегічних напрямів його подальшого розвитку.

Методологічну основу дисертації становлять сучасні наукові підходи до дослідження цифровізації, цифрової трансформації, розвитку туристичної галузі, управління дестинаціями, платформізації, використання даних, персоналізації туристичних послуг і забезпечення кібербезпеки. У роботі застосовано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема аналіз, синтез, узагальнення, систематизацію, порівняльний аналіз, структурно-логічний підхід, методи оцінювання, моделювання та прогнозування. Використані методи відповідають меті та завданням дисертаційного дослідження. Достовірність наукових положень підтверджується їх публікацією в наукових статтях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, у періодичному закордонному науковому виданні, а також у матеріалах профільних всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференцій.

Зміст анотації відповідає основним положенням дисертації та достатньо їх висвітлює. Сукупно дисертація складається із трьох розділів, кожен із яких відповідає вирішенню поставлених завдань, а завдання, у свою чергу, відповідають досягненню загальної мети – розробці теоретико-методичних і концептуальних засад та обґрунтуванню практичних рекомендацій щодо розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі.

Наукові положення та практичні рекомендації дисертації підкріплені розробленням прогнозної моделі внутрішнього туристичного потоку з мультіджерельними сигналами, моделі Open Tourism Data Hub, а також базових положень Privacy & Cybersecurity Baseline, адаптованих до можливостей малого та середнього туристичного бізнесу. Це надає роботі не лише теоретичного, а й чітко прикладного характеру.

Отримані результати, викладені у дисертаційній роботі, ґрунтуються на

розвинутих теоретичних положеннях, врахованих у розробленому методичному забезпеченні та практичних рекомендаціях щодо розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі. У сукупності вони є логічно обґрунтованими, достовірними та мають науковий інтерес, оскільки спрямовані на поглиблення теоретико-методичних засад забезпечення розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі України, удосконалення інструментів оцінювання цього потенціалу та формування практичних рекомендацій щодо цифрової трансформації туристичного ринку.

Наукова новизна положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз дисертаційної роботи Корнійчука Р. О. та опублікованих за її темою наукових праць дають підстави стверджувати, що автором отримано результати, які мають наукову новизну та розвивають теоретико-методичні й прикладні засади цифровізації туристичної галузі.

До найбільш вагомих результатів дисертації слід віднести:

1. Удосконалення концептуального підходу до розуміння цифрової трансформації туристичної галузі як системної зміни туристичної екосистеми, що охоплює технологічні, організаційні, управлінські, комунікаційні та інституційні аспекти.

2. Уточнення понятійно-категоріального апарату дослідження шляхом розмежування понять «діджиталізація», «цифровізація» та «цифрова трансформація» у контексті туристичної галузі.

3. Удосконалення методичного підходу до оцінювання потенціалу цифровізації туристичної галузі України на основі його розгляду як багатокомпонентної системи взаємопов'язаних складових.

4. Обґрунтування стратегічних напрямів розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі України з урахуванням їхньої значущості, проблемності та очікуваного мультиплікативного ефекту.

5. Розроблення прогностичної моделі внутрішнього туристичного потоку з

мультіджерельними сигналами, що поєднує історичну динаміку попиту, цифровий пошуковий інтерес, транспортну доступність, подієву насиченість, рекреаційні ресурси, цінові сигнали та безпековий фактор.

6. Розроблення моделі Open Tourism Data Hub як інфраструктурно-аналітичного механізму розвитку відкритих туристичних даних, прогнозування туристичного попиту, персоналізації сервісів і цифрового управління DESTINACIAMI.

7. Обґрунтування базових положень Privacy & Cybersecurity Baseline для туристичних підприємств як мінімального набору заходів із цифрового захисту даних та підвищення кіберстійкості суб'єктів туристичного ринку.

Зазначені положення мають наукову цінність, оскільки поглиблюють теоретичні уявлення про цифрову трансформацію туристичної галузі та формують методичний і практичний інструментарій для забезпечення розвитку її потенціалу цифровізації.

Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів

Теоретична цінність дисертаційної роботи полягає у поглибленні наукових підходів до розуміння цифровізації туристичної галузі як багаторівневого процесу, що охоплює не лише впровадження цифрових технологій, а й зміну моделей управління, комунікації, просування, персоналізації туристичних послуг, використання даних і забезпечення цифрової стійкості суб'єктів туристичного ринку.

Практична значущість результатів дослідження полягає у можливості використання запропонованих підходів і рекомендацій у діяльності туристичних підприємств, органів управління туризмом, туристичних DESTINACIÓI та інших учасників туристичної екосистеми. Особливу прикладну цінність мають стратегічні напрями розвитку потенціалу цифровізації, модель Open Tourism Data Hub, прогнозна модель внутрішнього туристичного потоку та базові положення Privacy & Cybersecurity Baseline.

Результати дослідження впроваджено в практичну діяльність підприємств туристичної сфери. Зокрема, у діяльності ТОВ «Аркада» вони

використовуються для вдосконалення теоретико-методичного забезпечення цифровізації діяльності туристичного підприємства з урахуванням взаємозв'язку між розвитком людського та цифрового потенціалу у сфері туризму. Крім того, результати дослідження впроваджено у діяльність АТ «Готель «Харків» як практичні рекомендації щодо вдосконалення теоретико-методичного забезпечення кібербезпеки туристичних послуг в умовах розвитку цифрової економіки.

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Основні положення дисертаційної роботи висвітлено достатньо повно в наукових публікаціях здобувача. За темою дисертації опубліковано 12 наукових праць, зокрема 4 статті у наукових фахових виданнях України та 8 тез доповідей і матеріалів конференцій. Тематика публікацій відповідає змісту дисертації та відображає її ключові теоретичні, методичні й прикладні результати.

У наукових працях здобувача розглянуто питання цифровізації туристичної галузі, формування стратегічних напрямів розвитку потенціалу цифровізації, використання штучного інтелекту в цифровій трансформації туризму, застосування AI для аналізу ринку туристичних послуг і створення цифрового туристичного продукту. Також у публікаціях висвітлено проблематику цифрових послуг у туризмі, соціальних мереж і Big Data як інструментів просування туристичних послуг, C2C-моделі у сфері послуг, територіального брендингу, мережевої взаємодії та цифрових комунікацій у туристичній сфері.

Основні положення і висновки дисертації доповідалися та були опубліковані в матеріалах науково-практичних конференцій, зокрема: II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасне управління організаціями: концепції, цифрові трансформації, моделі інноваційного розвитку» (Харків, Україна, 2022); XV Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених «Сучасні технології

управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом» (Київ, Україна, 2023); VIII Міжнародної наукової конференції «Технології, інструменти та стратегії реалізації наукових досліджень» (Запоріжжя, Україна, 2025); IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених пам'яті С. І. Юрія (Кам'янець-Подільський, Україна, 2025); Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку сфери туризму та рекреації» (Київ, Україна, 2025); 3rd International Scientific and Practical Conference «Global Trends in Science, Technology and Economy» (Graz, Austria, 2025); XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених «Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом» (Київ, Україна, 2025); Міжнародної наукової конференції з економічного розвитку та спадщини Семена Кузнеця CED-2025 (Харків, Україна, 2025).

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Структура й обсяг дисертації відповідають вимогам виконаної освітньо-наукової програми. Дисертація складається з анотації, вступу, переліку умовних позначень, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 235 сторінок (9,8 авт. арк.). Робота містить 14 таблиць, 22 рисунки та 7 формул. Список використаних джерел містить 139 найменувань і розміщено на 14 сторінках; 3 додатки на 12 сторінках. Обсяг основного тексту дисертації становить 186 сторінок (7,75 авт. арк.). Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» зі змінами від 31.05.2019 р.

Академічна доброчесність

Під час ознайомлення з дисертаційною роботою Корнійчука Р. О. не встановлено фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації. Дисертація містить результати власних досліджень здобувача, а використання

ідей, результатів і текстів інших авторів супроводжується належними посиланнями на відповідні джерела.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

У процесі рецензування дисертаційної роботи Корнійчука Р. О. виникли окремі зауваження та дискусійні положення, які не знижують загальної позитивної оцінки дослідження:

1. У підрозділі 1.1 автором уточнено співвідношення понять «діджиталізація», «цифровізація» та «цифрова трансформація» у контексті туристичної галузі. Водночас доцільно було б чіткіше показати, як саме запропоноване термінологічне розмежування використовується у подальшій методиці оцінювання потенціалу цифровізації туристичної галузі.

2. У підрозділі 2.3 запропоновано методичний підхід до оцінювання потенціалу цифровізації туристичної галузі України як багатокомпонентної системи. Водночас потребує додаткової деталізації порядок практичного застосування цього підходу для порівняння окремих туристичних дестинацій або регіонів України.

3. У підрозділі 3.2 розглянуто використання інноваційного цифрового інструментарію, зокрема штучного інтелекту, Big Data, соціальних мереж, VR/AR-рішень, цифрових платформ, рекомендаційних систем і чат-ботів. Водночас доцільно було б більш чітко розмежувати цифрові інструменти, які є реалістичними для впровадження малими туристичними підприємствами у короткостроковій перспективі, та інструменти, що потребують значних фінансових, кадрових і технологічних ресурсів.

4. У підрозділі 3.3 запропоновано базові положення Privacy & Cybersecurity Baseline для туристичних підприємств. Разом із тим, потребує подальшого розкриття механізм практичного впровадження запропонованих заходів кібербезпеки для різних типів суб'єктів туристичного ринку, зокрема туристичних агентств, закладів розміщення, гідів, ДМО та цифрових платформ.

Загалом, дисертація підготовлена на високому науково-теоретичному рівні, висловлені уточнення та зауваження не применшують наукової та

практичної цінності дисертаційної роботи.

Загальна оцінка дисертаційної роботи, її відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота Корнійчука Романа Олеговича на тему «Забезпечення розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі» є завершеною самостійною науковою працею, у якій отримано нові наукові результати, що мають теоретико-методичне та практичне значення для розвитку туристичної галузі України в умовах цифрової трансформації, глобалізації та сучасних викликів.

За змістом, структурою, рівнем наукової новизни, теоретичним і практичним значенням дисертаційна робота відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р., а її автор, Корнійчук Роман Олегович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 24 Сфера обслуговування за спеціальністю 242 Туризм.

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки
і менеджменту Харківського
національного економічного
університету імені Семена Кузнеця
Міністерства освіти і науки України

Надія ДЕХТЯР

Підпис засвідчую:

Вчений секретар Харківського
національного економічного
університету імені Семена Кузнеця

Оксана ПИСАРЧУК